

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Metus, an excuset ab excommunicationis incursu?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

34. Qui hoc fecerit, in excommunicationem comminatum inerat: Novit se in excommunicationem incursum: Sciat se esse excommunicandum. Ita DD. cit. quibus adde Felinum, Castrop. quos cit. sed non sequitur Leand. de cens. l. 1. d. 1. q. 1. §.

35. Licetum sit vobis excommunicationis sententiam contra illos promulgare. Lezana in mari mag. Præd. n. 58. Sicut excommunicatus vitetur, quia (inquit Abbas apud Leand. de cens. l. 1. d. 1. q. 1. §. 14.) similitudo excommunicationis non est excommunicatio.

36. Ab anathemate, sub excommunicatione prohibere curetis: Si quis patere contemnat, eum excommunicationi subdatis. Ita Bauni l. c.

37. Hec ergo, si sic pronuntietur, ferendam importat excommunicationem, non latam sive à lege id pronuntietur, sive à Iudice, ut notat Avila de cens. part. 2. cap. 2. dub. 2. cum Sylvestro contra Hostiens. Applicata tamen semper monitionem datam n. 18.

Due Formule Excommunicationis late, vel ferende.

38. Nullus Petro comminice, Nullus ei comminice, donec satisfactione præmissa absolvatur.

Hæc due formulæ continent quidem sententiam latam, quia sunt sub modo Imperativo, & locutio non dirigitur ad Iudicem, sed ad ipsum delinquentem juxta dicta num. 33. Id, quo etiam ostendit illud. (Donec absolvatur.) Si enim debet absolvi, jam incidit in excommunicationem, sed apud Sayrum l. c. dubitatur, an contineant sententiam excommunicationis majoris. Ratio dubitandi est, quia excommunicatio major privatur Fidelis communicatione hominum, & Sacrorum: at per hæc formulæ privatur Petrus sola hominum communicatione, atque adeo videtur incurrere solum excommunicationem minorem, quæ, ut supra vidimus, est pars majoris.

39. Mihi videtur per hæc verba, nec majorem, nec minorem excommunicationem intelligi, quia tum major, tum minor habet alios effectus præter privationem communicationis hominum, quæ sola in his verbis insinuat, & ex alia parte, cum sumus in odiosis, verba non sunt extendenda. Per hæc ergo formulæ, non excommunicatio major, vel minor, sed solum talis determinata pena privationis dictæ communicationis dumtaxat insinuat ex mea sententia.

40. Habeo te pro excommunicato. Significat ferendam sententiam, si à Iudice sic dicatur: at si à jure, aut in excommunicatione conditionali, quales sunt omnes, quæ dantur cum monitione canonica, aut propter peccata futura, significabit latam, ita Sayrus loc. cit. n. 17. citans Sylvest. Tabienam, Navar. aliosque.

41. Verum, ego ambigo de hac doctrina; quæ enim à Sayro, cur ibid. suo num. 10. (ut non retulimus paulo ante nostro num. 20.) dixit: Habeatur pro excommunicato, esse absolute excommunicationem latam; cum idem profusus sit, vel valde equipollens cum hac formula; Habeo te pro excommunicato. Non igitur ipsi assentior, nam puto utramque formulam semper ex se significare excommunicationem latam. Ex se dico, nam si addatur aliqua monitio antea facienda, vel quid simile requirens Iudicis ministerium, tunc non est mirum, quod significet ferendam, quia id Regula generalis dicta n. 7. satis persuadet.

42. Per sequentes formulæ: Qui hoc fecerit, excommunicationi subjacebit, subdetur, subijcietur, in excommunicationem incurret, incidet, latam excommunicationem significari, videtur docere Comitols, in resp. mor. lib. 6. quæst. 24. Ego animadverto, ipsum confundere illud, subjaceat, subdatur, subijciatur excommunicationi (quæ certe sunt signa late sententiae, ut vidimus num. 18. cum subjacebit, subdetur, subijcietur, &c. & cum respiciant futurum tempus, videtur esse signa excommunicationis ferende).

43. Hæc particular. Subito, statim, confestim, continuo, incontinenti, è vestigio, repente, sine mora, incunctanter, indilate, immediate, mox, (quibus addit Bonacina

de cens. d. 1. q. 1. punct. 1. n. 6. penitus, omnino, & comm. temporis intervallum excludant, latam excommunicationem significare aut idem Bonacina ibid.

44. Sed certe id nimis confusè pronuntiat, diffinitum esse monit: Quando enim apparet, sententiam, vel legem excommunicationis per illas particulares trahi ad dispensationem penæ, nec relinquere locum novo sententia ministerio Iudicis, est lata, ut si dicat: Statim, confestim, &c. noverit se incursum, seu subijctum excommunicationi, quæ certa formulæ, si careret illis particularibus, autem ita tollit tarditatem, ut tamen reliqua, statim, confestim, erit excommunicandus, noverit se latam excommunicandam. Nam propter illam formulam, præcipio sub pena excommunicationis statim incursum, quia, penam Excommunicationis statim esse incursum, est de præsentibus in illam incidere, nec opus esse Iudicis ministerio.

45. Removeatur, abijciatur, expellatur, privetur omni communicatione Fidelium, Non pauci apud Trag. l. c. latam excommunicationem putant, At, Removeatur, expellatur, privetur cum omni communicatione, est ferenda. Ratio est (inquam) quia hic requiritur ministerium, quod removeatur, ibi non item.

46. Sed mihi videtur, etiam ibi (nisi aliud ex circumstantiis clare colligatur) requiri ministerium ipsius, qui removeatur, juxta dicta num. 33. Imò Felinus adducit à Trag. l. c. n. 175. habet etiam si dicat Superior, statim, confestim removeatur, requirit ministerium Iudicis, quod abesse excommunicationem ferendam; siquidem illæ particularæ solum hæc accedunt, & accelerant excommunicationem, non faciunt. Atque ad hoc sentiendum propendit tandem Tiracuell. de præf. a. n. 171. si attente legatur, itaque confirmant ea, quæ dixi n. 33. cit.

CAPVT II.

Metus gravis quid operetur in Excommunicatione.

§. I. An excuset ab ejus incursum?

1. Omnino hæc recolendum est, Quid sit metus gravis, vis cadens in constantem virum, Quid sit vis vel non incussus ad extorquendam actionem aliquam, Quid justus, vel injustus, & similia, quæ latè Sanchez lib. 4. marr. a. d. 1. & ego collegi breviter lib. 1. in c. 1. a. §. 2.

2. Quibus in memoriam revocatis, dico, metum gravem, quo scilicet timetur grave damnum sive in vita, sive in fama, sive in rebus, qui modo ibidem dicta, excusat hominem à peccato mortali ob transgressum præcepti Ecclesiastici, quod non obligat cum causâ multo periculo. Dico, inquam, cum Bonac. de cens. d. 1. q. 1. part. 3. & communiter cum Doctoribus ab eodem citatis, & cum Doctoribus citatis à Leand. de cens. l. 1. d. 1. q. 1. §. 25. excusare etiam ab excommunicatione, quæ est dispensatione Ecclesiæ ejusmodi transgressum admodum est. Dixi (grave damnum) nam leve, nec à præcepto excusat, nec à censuris. Ita Gasp. Hurt. ad Leand. præf. l. 1. de cens. d. 10. quæst. 29. Quare, si quis fugiat à satellitibus, à quibus timet mortem, vel vultu gloriæ, ingreditur in Monasterium, verbi gratia, Monachum, non incurret in excommunicationem: & pari modo præcederit excommunicatio, ne quis, v. g. Clericus arma peccaret, si is ob timorem gravem, ne à suo amico grave damnum patiarur, illa deferat, excusabitur à peccato mortali non actioni ferendi arma, sed actioni peccaminosa illa ferendi sit conjuncta. Quare sicut pia Mater Ecclesiæ

illum excusat ab observantia præcepti & ab incurfu in penam. Excepit semper ex regulis generalibus contemptum, scandalum, majus aliquod bonum.

3. Quod diximus de excommunicatione, dic etiam de aliis censuris, idque propter eandem rationem, ut signat eum multis docet Leander *tratt. 1. de Cens. d. 9. q. 1. §. 39.*

4. Inquires: Si excommunicatio fulminata sit contra committentes delictum jure naturali prohibitum, v. g. contra delictum homicidii; unde contra hoc delictum concurrant, & præceptum juris naturæ, & præceptum Ecclesiæ, quæ illud prohibeat sub dicta pena excommunicationis, ego verò homicidium committam ob metum eadem in constantem vitum, præter peccatum, incurram, etiam excommunicationem?

5. Respondeo, incurrere, non pauci, ut Sanchi, dicens esse opinionem omnium *lib. 9. matr. d. 31. num. 6. Castrop. de Cens. d. 1. p. 8. num. 11. Gasp. Hurt. de Cens. diff. 23. n. 100.* sustinent. Ratio eorum præcipua est, quia quando actio aliunde jure naturæ prohibita est, si ei addatur excommunicatio ab Ecclesiâ, non magis aggravantur Fideles ex ejusmodi addita pœna; quam aggravabantur antea; jam enim ex præcepto naturali ab illa actione se abstinere debent, idque sub quocunque periculo cujuscunque damni. Si igitur addita intelligitur nova pœna excommunicationis, non est, unde incurrere non debeat. Confirmatur, quia sic videtur Innocentius III. *C. Sacris, de iis, que v. d. finiville.*

6. Nihilominus plures, ut Avila *p. 2. cap. 6. diff. 8. d. 5. Conich. d. 13. de Cens. dub. 12. Filiuc. tratt. 1. n. 269.* alique tenent, non incurrere, cum quibus sentire me cogit, præter rationem, ipsa eadem benignitas Ecclesiæ. Ratio autem est, quia, licet metus non tollat vim præcepti naturalis, tollit tamen vim præcepti Ecclesiastici, quia Ecclesiâ absolute, & universaliter non intendit, gravi periculo imminente, suis legibus Fideles attingere. Unde Fidelis, quamvis tunc non pareat Deo, non tamen inobediens Ecclesiæ ullo modo dicendus est. Nec aliter definitur Innocentius. Is enim solum dixit, non semper metum excusare ab incurfu in censuram, quod certe verum est, quia, ut notat Gasp. Hurt. *de Cens. diff. 28. n. 58.* metus levis, & metus gravis incussum in contemptum Ecclesiæ, non excusant. Vide Suar. *d. 6. de Cens. sect. 5.* adde Leand. *1. de Cens. d. 10. q. 27.*

7. Quod diximus de Censuris, dicimus, propter eandem rationem, de irregularitate ex delicto. Quare occidens injuste aliquem ob similem timorem ab aliquo ipsi incussum, ob timorem, inquam, mortis, vel damni gravis, irregularis non erit, ut signat docet Leander, *tratt. 1. de Irreg. d. 9. q. 8.* erit verò si occidat ex metu levis mali, ut est ejusdem Leandri *1. de Cens. d. 10. q. 28.* & communi doctrina colligitur.

8. Consonat prædictis Delugo *d. 40. de Inst. n. 15.* sic dicens: Etiam si (ait) contra Reum sit plene probatum delictum, adhuc non tenetur comparere citatus à Iudice, quia non tenetur obedire cum tanto periculo. Item potest fugere licet à carcere, etiam præcipiente Iudice, ne fugiat, quia juri naturale, ut fugiat mortem, illi licitam reddit fugam. Hec Delugo.

Illud (in tanto periculo) explicuerat idem Delugo *ibid. n. 14.* his verbis: Primo, si timeatur sententia mortis. Secundo, si damnandus esset Reus ad Trivemes. Tertiò, si confessio esset omnia bona. Quarto, si periclitaretur omnia in honore, & in aliis casibus similibus.

Dixi autem (similibus) nam, non ita erit in dissimilibus, si nimirum non timeatur damnum adeo grave: nam propterea *ibid. n. 16.* subiunxit: Addidi tamen, Reum obligari etiam sub peccato, quando dumtaxat, quod timet, non esset tanti momenti, quia leges humana possunt obligare regulariter ad aliquod damnum subeundum.

Hec ex Delugo, cui ea est admonitio subnectenda, ut scilicet evulgeretur, ad evitandum scandalum, rationalis timor gravis damni. Nam, si tua excusatio nesciatur, debe te gerere, ut excommunicatum, & excom-

municationis Absolutionem obtinere, ne videaris auctoritatem Ecclesiæ contemnere.

§. II. An metus gravis damni excuset ab observantia illius, quæ alias debet excommunicatus observare.

1. Hic sanè opportunum sortitur, locum, subitatio illa: An sicuti metus gravis excusat ab incurfu excommunicationis; ita etiam ab observantia illius? Claritatis gratiâ figuremus eam:

2. Titius Sacerdos incidit ad excommunicationem latae sententiæ; quare, si is Sacrum celebraret, etiam si per actum contritionis statum gratiæ acquisiverit incurreret irregularitatem, ut certum est, & dicemus in *tr. de Irreg. c. 14. §. 3.* Porro accidit, ut quidam Princeps compulerit illum metu gravi ad celebrandum; (atque, ut suppono, propter dicta §. præced. non in contemptum Ecclesiæ) ipse autem ejusmodi coactus metu celebraverit, contraxitne irregularitatem?

3. Figuremus, & casum alium: Caius excommunicatus vitandus cogitur per metum gravem, & non in contemptum Ecclesiæ, ut audiat sacrum, utque communice in Divinis, Humanisque, atque illa agat, quæ ab Ecclesiâ prohibentur excommunicato, peccatne, & pœnas contentas in ea prohibitione contrahit?

4. Figuremus, & tertio sic: Seius Sacerdos, & Confessarius percussit publice Clericum, suadente diabolo; unde certò incurrat in excommunicationem, & est vitandus, suspensus, vel amissa jurisdictione necessaria ad absolvendum, ipse tamen compulsius metu gravi incussum à nescio quò, percipientem absolvit; & querit in præsentia, an licet, & valide illum tunc absolverit, quando non observavit id, quod excommunicatus observare debebat, ne scilicet impedita, vel amissa jurisdictione exercetur.

5. Respondeo, de duobus casibus primis Titium, & Caium excommunicatos, etiam vitandos, ut volunt plures apud Leand. *de excomm. d. 5. q. 3. & sequent.* excusatos fuisse; priorem, ab incurrenda irregularitate, posteriorem verò ab incurrendis iis pœnis, ut etiam à peccato, quantum est ex vi excommunicationis, qua erat affectus; id plures apud Leandrum. Ratio est dicenda ex dictis, quia existente gravis mali periculo, Ecclesiæ præcepta (ipsa eadem sic volente) non urgent.

6. In tertio autem casu aliqui cum Hurtado *de Censur. diff. 23. num. 101.* existimant, illam absolutionem, non solum fuisse invalidam, sed etiam fuisse illicitam, ex duplici capite. Primo, quia Sacerdos non observavit id, quod de jure naturæ est, ut nemo utatur jurisdictione, qua caret. Secundo, quia non observavit Ecclesiæ præceptum prohibentis, ne quis excommunicatus vitandus jurisdictionem exerceat. Sed nos sequimur alios cum Alphonso de Leone *de Censur. recoll. 1. num. 433.* probabilius docentes, ejusmodi absolutionem, fuisse quidem invalidam, & illicitam, sed illicitam solum ex priore, non autem ex posteriore capite præcepti Ecclesiæ; quia hoc non obligat in illo metu, ut dictum est.

An metus infamiae excuset ab Observantia Censurarum.

7. Quæres: Doctrina hæcenus allata potestne extendi ad casum, in quo quis timet incurrere notabilem infamiam, seu notam, excommunicationem observando? Si Parochus, v. g. sit occultè excommunicatus (idem dic, si sit suspensus, irregularis, interdictus.) Et, nisi celebret, timeat, ob abstinentiam à celebrando, infamari se notabiliter, suumve peccatum manifestari, potestne celebrare sine peccato contra obedientiam debitam Ecclesiæ prohibentis excommunicato, ne sacrum sub pœna irregularitatis celebret, & sine incurfu in dictam irregularitatem.